

Glorija je

Tretji oktober

✍ Milan Vošank

FOTO: MILAN VOŠANK

Še zadnje strme skale Hojnikove poti, nekaj grušča in trav pod robom in prestopiva mejo med hladno severno senco ter toplimi južnimi pobočji gorskega pašnika na Lanežu. Če sva bila še maloprej utesnjena med drevje in stene, sva tu kot v povsem drugem svetu, ko se odprejo daljni in širni razgledi preko temačnih ostenj bližnje Male Raduhe do sončnih grebenov Grintovcev in karavanške Košute. Vmes pa morje, širo no valovje belega oblačja krog in krog, ujeto med oboke sinjine neba. Hladnost v barvah, toda viharni macesni so se že odeli v svoje jesenske preobleke topline, da ta nežna oranžnost kot svetle lučke sredi planjav zelenega rušja, kakor kažipoti usmerjajo poglede in vodijo popotnika povprek čez sončna pobočja Raduhe v veseljem vabilu.

Tiho in mirno je, prijetno, še vetrnc in ptice so se umaknili za parobke. Sprehodiva se naokrog med skalnimi balvani, potem pa Sonja stopi tja do grebena nad vzhodnimi stenami, ko zaslišim: "Glorija je!" "Glorija?" sprva kot da še nejeverno ponovim za njo. "Kako, kar naenkrat sredi jasnega dne?" Toda ona ostaja med skalami na robu, maha z rokami in me vabi, da se ne smem več obotavljati, neka sila me nezadržno povleče proti njej, videti spet ta pojav ...

MOJI PRVI GLORIJI

Videti spet ta pojav še v tretje! Pred sedmimi leti je bilo na grebenu Velike Koroške Babe, tudi v oktobru, ko se je v meglenem morju nad dolino Jezerskega izrisala trikotna, temno siva senčna podoba gore. Vse se je zgodilo tako iznenada, da sva z Marjanom osupnila, obstala. V hipu sem čudno vznemirjen z neko prtajeno, od nekod prikradeno tesnobo pri srcu. V tem trikotniku, ki se je kot senca dotikal grebenskih skal, sem ugledal majhno polkrožno svetlo znamenje, da je tesnoba v meni zazvenela še kot strah, ki si ga nisem znal razložiti, in sem le potihoma izgovoril:

"Glorija!" "Da, gloriija!" se je kot nekje od daleč oglasil prijatelj. Nikdar je še nisva videla, ampak sedaj je bila tu. Le kaj bi to dogajanje v megli bilo drugega, se prepričujeva, zazrta v igro. To igro sonca in megle, barv, svetlobe in sence, ki mi je povzročala boleče razbijanje v glavi ter razviharila misli.

"Samo dobro znamenje je lahko ta gloriija!" je najino zamaknjenost prekinil Marjan, da sva kot prebujena pohitela naprej po skalah proti Mali Babi. Ko sva iz sence spet stopila na sončni greben, je pojav v megli kakor svetla slika na temačnem sivem ozadju ponovno zasijal pred nama. "Glorija nama vendar vztrajno sledi!" me je spet v strahu spreletelo spoznanje v silnem občutku nemoči med prikimavanjem prijatelju, da doživljava božje znamenje, poslano prav nama. Saj, ali nisva bila prav v sredi tega svetlega polkrožnega pojava kot senčni podobi v nežno beli meglici? Vse je bilo tako resnično in hkrati neresnično, kot bi zaspano in zasanjano bral knjigo. Toda ko sem položil levico na sončno skalo, se mi je zazdelo, da je prešel vame pretok energije kot prijetna toplota, da roke kar nisem mogel odmakniti. Hkrati se mi je začelo še dozdeva-

Pod Raduho FOTO: FRANCI HORVAT

ti, da so najine senčne podobe v gloriji vedno bližje, še razločneje vidne in razpoznavne ter se širijo nekam navzdol. Marjan je pomislil, da pravzaprav tam v megli, v tej krožni podobi, vidiva le vsak sebe. Ko je on mahal sebi v glorijo, jaz tega nisem zaznal, kakor tudi on ni opazil mojih kretenj.

Potem sem se prepustil temu poigravanju narave, le naglas proti prijatelju razmišljal o njegovem božjem znamenju kot neki tretji osebi v tej igri, dokler mi niso na misel prišle še marionete iz lutkovnega gledališča in plesalci baleta, podobni strašilom na dolgih nogah ter s predolgimi rokami, odeti v monotono brezizrazna siva oblačila kakor sence brez obrazov.

Marjan je kar utihnil in me le začudeno gledal ob mojih gledaliških razlaganjih, ko sva hitela naprej preko nevarnih prepadnih pobočij, kakor da naju je nekaj neusmiljeno priganjalo v divji jagi, obenem pa prizanesljivo in varno z mehko roko angela varuha peljalo čez grebenske pečine.

Glorijo sva še zadnjič bežno ugledala, ko sva s skal prešla med rušje in macesne. Tokrat je bila opazno manjša in brez naju v svoji sredini. Še je bilo nekaj tesnobe v meni, pa sem zato vztrajal, da sva brez obotavljanja nadaljevala proti dolini. Že so naju objemali megleni jeziki, ko sva pod vrhom Velike Babe ugledala popotnika. Zdelo se mi je, da je eden oblečen v belo, kakor svetnik ali angel z neba. Igra z glorio za naju le še ni mogla biti povsem končana, da sva se zaskrbljeno in resno spraševala: "Je mar tudi onima dvema bilo dano videti ta pojav ali pa je bil res poslan samo za naju?"

O tej poslanosti sem se resno in naglas spraševal spet tri leta kasneje na vrhu Jermanovega turna ...

Da, spet v oktobrski zgodbi! Z Megi sva pravkar izplezala iz smeri Planike za Ano, že druge smeri ta dan, ter utrujeno obsedela med rušjem pri kamniti piramidi, ko se je tam za Kočno in Grintovcem pričelo dogajati. Oblaki nad grebeni so izginjali v neobičajno močni svetlobi in v tem sijaju je nastajala, tako povsem iznenada, polkrožna glorija, zaobjeta v senco gora na ozadju. Planila sva pokonci, spet sem bil v hipu čudno vznemirjen kot na Koroških Babah, Megi pa je v vznesenosti pričela mahati, kričati in se smejati, postajati, ja, tista marioneta in baletna plesalka brez izraza, kot senca na dolgih nogah in s predolgimi rokami v svojem krogu bele svetlobe. Moja marioneta je bila bolj umirjena, stal sem tam na robu, se gledal in se čudil, prežet s toploto in energijo, ki je postajala vse prijetnejša, da je roka kar

sama posegla k čelu in prsim s prekrížem v veri zahvale goram za ta čudesa.

Prijatelja, ki sta bila tedaj še za raztežaj vrvi v steni pod nama, sta bila kasneje zelo začudena nad Megijinim kričanjem in smehom ter precej nejeverna ob najinem vznesenem opisovanju doživetja, trdeč, da nista videla ničesar. Je bila glorijska res spet poslana samo za naju?

SONJINA GLORIJA

Ja, neka sila me povleče proti prijateljici, hkrati pa se me že poloteva vznemirjenost, ta pritajena, spet kar nenadoma od nekd prikrajšana tesnoba pri srcu, kakor na Babah in Jermanovem turnu, da se preko skal na robu prav previdno in počasi ozrem čez ostenje do gozdov pod melišči Račijevih peskov. Pas sončne svetlobe se izgublja v meglicah, da razpoznavni obrisi dreves in pečin postajajo brezizrazne črte in temne ploskve, nad katerimi se v svetlo sivino neba zaokrožuje – glorijska.

”Sprehodiva se naokrog med skalnimi balvani, potem pa Sonja stopi tja do grebena nad vzhodnimi stenami, ko zaslišim: "Glorijska je!"

Zastanem, gledam, ne najdem besed, le spomin poseže v leta nazaj na podoživetje mojih prvih dveh božjih znamenj. Spominke slike me ne varajo: "Mar ni ta Sonjina glorijska na Lanežu v Raduhi najlepša?" Pravzaprav najskromnejša po obsegu, toda tako izrazito barvita! Sredi skorajda oranžne ali morda rumeno okrašte krožnice še svetla ultramarinska modrina, znotraj te pa snežno bela meglica z mojo senčno podobo. Ki se premika, maha z rokami, pozdravlja in se veseli, kar počne tudi Sonja v svoji mavrici.

Spregovoriva, izbirava besede, fotografirava, si mahava, stopiva skupaj ..., se greva neko igro, ko začutim, kako tesnobe v meni ni več, le radost, da nama je skupaj dano doživljati ta megleni pojav loma svetlobe in barv. Vztrajava med skalami na robu, v moji domišljiji spet postajava marionete in plesalci, tisti, podobni strašilom na dolgih nogah in s predolgimi rokami v brezizraznih sivih oblačilih kot sence brez obrazov. In tudi glorijska, kot da hoče biti del te igre ter še popolnejša, postaja v svojih barvah močnejša in polnejša. Prijateljica se igre ne more naveličati, pravzaprav sta z glorio že v nekem sobivajočem dialogu, sam pa kar iznenada začutim, da se moja vloga v tem dejanju izteka. Prepustim ji, da zgodbo nadaljuje v naslednje prizore

spet sama, in se umaknem na travo v toplo zavetje rušja, do mene pa še kar prihajajo njeni vzkliki veselja in čudenja.

Ko se čez uro odpravljava na pot med sijočimi macesni proti Mali Raduhi, se za slovo še enkrat ozreva čez vzhodni rob Laneža: glorijska ostaja! Pomahava v pozdrav, marioneti, meglice vzvalovijo. Na Durcah srečava starejši par, in ko se razgovoriva o svoji zgodbi iz megle, gospod kar nekam z žalostjo ugotavlja, kako že desetletja zaman išče to božje znamenje. V meni pa se je spet obudila misel, ali ni bila tudi današnja glorijska poslana samo za naju.

UVODNO DEJANJE

Pa vendar bi tole pisanje brez začetka in zaključka ne imelo loka pripovedi, kajti tisti nedeljski dan, 3. oktobra, je bil tako zapolnjen z dogajanjem, ki so doprinesli k celostni vsebini, da se povsem nepričakovano doživetje na Lanežu prav lepo ugnezdi v osrednje jedro zgodbe.

Uvodno dejanje se je začelo v vlažni jutranji sivini, ko sva po strmih, blatnih gozdnih kolovozih iskala poti nad Bukovnikovo domačijo proti dolgemu slemenu Bikovega roba, po katerem s severa na Raduho vodi stara Hojnikova pot. Meglice so skrivnostno hitele med visokimi smrekovimi debli, pokrajina je bila gluha in tiha. Kakor midva. Ampak na slemenu se je že zdelo, da se obzorja odpirajo, čeprav še ni bilo nobenih razgledov, le svetloba se je iznenada razlila med drevesi. Kot da se je najina zgodba tu šele pričevala. Težko je bilo slediti poti med visokimi mokrimi travami, ki so se pod težo številnih kapljic sklanjale in prelamljale v čudovitem abstrahiranem neredu raznolikih kompozicij. Govoril sem Sonji o razgledih s tega roba proti Peci in Olševi, Grintovcem ter ostenjem Male Raduhe. Bili so seveda to stavki brez prave vsebine, toda te je bilo dovolj tu po slemenu navzgor: stare ograje, suhi in polomljeni viharini macesni v meglicah pod vrhovi že kar grotesknih razvejanih podob, drevesni štori neverjetnih oblik, iz katerih rastejo številni mladci ... Ampak najina pričakovanja so bila s pogledi vseskozi zarpta po slemenu navzgor, nekam nad drevesa: vedela sva, da se bo to zgodilo.

V strmi travnati rebri med nizkimi košatimi smrekami je tok pripovedi prav na hitro začel prehajati v naslednje poglavje. Dolgi prameni sončne svetlobe so se prebili skozi meglene zavese in osvetlili jaso, da so maloprej še vse mračne barve jeseni v hipu pridobile v moči in jasnosti svojih odtentov. Okrašte suhe trave, beli oveneli cvetovi in zelene veje smrek so postali kakor

živi in potem – prvi macesen. Droban, visok, toda kako izstopajoč v svoji šibki oranžnosti.

Hitela sva skozi to dogajanje naprej v gozdnato strmino, še so zavele meglice med debli, toda siloviti nalivi svetlobe so bili nezadržni. Že rjava praprot je kar zažarela, zgoraj nad krošnjami pa je bilo vse več oken ultramarinske modrine, dokler, Sonja je že neučakano spraševala, kdaj bodo vendar že te moje obljubljeni stene Laneža, se ni v tem nebesnem svodu jasno zarisala grebenska črta nad razčlenjenimi pečinami. Na desni, ob strmem razu pa polkrožen sij, slepeča bela svetloba skorajda prosojnih meglic.

Zastala sva in dolgo tiho zrla v ta nenadni prizor, nato pa se nisva znala več ustaviti. Ko sva ugledala strme stene Male Raduhe, sva bila nad meglenim morjem, ki je valovilo tja do verige Grintovcev. Planjava, Brana, Turska gora, Rinke, Skuta in Mrzla gora so se razkazovale v soncu, še bližnji hrbti Olševe so se skušali otresti oblaja, ko sem v objektiv fotoaparata lovil temno postavlo sopotnice v prvem planu pred vsem tem slikovitim ozadjem, spodaj za bližnjim robom nad planino Grohat pa so med hitečimi meglicami žareli macesni.

FOTOGRAFSKA IGRA S KAVKAMI

Hoja čez južna pobočja Male in Srednje Raduhe je bila eno samo prijetno pohajkovanje med iskanjem podob macesnov in svetlih skal, ko se je zdelo, da se oblaja še kar dviguje. Vse do daljnih obzorij je valovilo: Savinjska

dolina, Golte, Smrekovec in Uršlja gora so bili prekriti od te slepeče beline, le Peca se ni pustila. Videla sva, kako so se meglice že stegovale po Lanežu in najbrž prekrile tudi najino glorio. Ampak ostala je zapisana v spominu! Pogled na severno stran ssončnega vrha Velike Raduhe je bil kakor razvetren ocean. Kipeče meglovje je bilo nemirno, že se je dvigovalo pod najvišje vrhove Grintovcev, prekrilo karavanške grebene Olševe, Obirja in Košute, midva pa sva v brezvetrju poiskala svoje zatočišče na toplih skalah. Pa ne za dolgo, obisk treh kavk, ene z obročki na nogah, je popestril umirjeno dogajanje. Bile so tako nevsiljivo družabne, ko so naju preletavale in sedale po bližnjih skalah, da si priborijo ponujene drobtine. Tako smo se šli nekakšno fotografsko igro v iskanju najlepših motivov na zamegljenem ali modrem ozadju, vzhodne meglice pa so vse bolj nezadržno hitele čez pobočja Male Raduhe.

SKRIVNOSTNO SESTOPANJE

Nisva še hodila dolgo proti zavarovani poti čez Srednjo Raduho, ko sva se že potopila v vlažno gluho sivino med prepadnimi pečevji. Obrisi ostenij so se izgubljali v brezizrazju, zdelo se je, da bodo tudi barve jeseni kmalu izgubile vso svojo pestrost in lepoto. Toda ne povsem, neka svetloba se je uspela ohraniti v tej meglici, da so macesni in polomljeni viharniki še kar veselo žareli s svojim okrasjem skupaj z rdeče oranžno obarvanimi grmički, rušjem med skalami in bornimi travami čez

strma pobočja. Pravzaprav je bilo vse tako skrivnostno, drugačno, prav tako lepo in zanimivo, ko so se barve in obrisi drevja ter skal hitro, že po nekaj metrih, neprepoznavno izgubljali v sivini.

Sonja je vztrajno in neutrudno iskala s fotoaparatom nove in nove motive. V rdečih listih na veji jerebika, skrivenčenih macesnih, korenikah, rušnatih grmih, šopih odcvetelega rododendrona, reliefnih podobah kiparskih sil narave na trhlih štorih in polomljenih deblih, v skalah ob poti je znala najti svoje kompozicijske igre. Pustil sem jo v teh njenih ustvarjalnih hotenjeh, kakor ob opoldanski glorio na Lanežu, in počasi odšel naprej do travnatega sedla.

Tihota je vladala naokrog po zamegljeni Raduhi in planini Grohat, nikjer nikogar, ne zvončklanja živine, vriskov planincev, veselih družb, še ptice in veter so potihnili, ko sva hodila med bajtami do planinske kočice. Še zadnjič, kot zmeraj ob slovesu od gore, sem se ozrl v pozdrav čez pašnike in gozdove proti meliščem in stenam. Nad oblako sivino sem slutil poznopoldansko sonce. Raduha pa kot da nama je hotela odzdraviti: ko sva se vozila pod Olševo proti Solčavi, se je na njenih pobočjih še kar dogajalo. Pod oboki modrega neba so se nanagloma trgale megle, da je pečevje pod vrhnjimi grebeni svetlo zažarelo kot v širokem nasmehu, potem pa je siva zavesa spet zakrila obzorja. Toda bilo je dovolj, slika je ostala zabeležena med mnoge druge tega dne. ◉

Večer na vrhu Raduhe FOTO: ROBERT LOGAR